

Neptun kód:		BTTON305HIS		
Az óra címe:		Oktató:	Tárgyjegyző:	
Kora újkori magyar történelem (Erdély a kora újkorban)		Vargáné Balogh Judit		
Az óra címe angol nyelven:			Az óra időpontja:	
Early Modern History of Hungary: Erdély in the Early Modern Ages			Órarend szerint	
Az óra tanterv szerinti felhasználhatósága:				
Az óra típusa:	Beszám. kötelezettség	Heti óraszám:	Kreditérték:	Előfeltétel:
Előadás	Kollokvium	2	3	aláírás
Az óra rövid tartalmi ismertetése:				
Az Erdélyi Fejedelemség története, kialakulásának körülményeitől kezdve a Rákóczi-szabadságharc bukásáig. A fejedelmek, uralkodók politikája, személyisége is az előadás témája, csakúgy, mint az erdélyi társadalom, gazdaság és művelődés 16-17. századi története.				
Az óra tematikája, vizsgakérdések stb. részletes ismertetése:				
1. Erdély szerepe a XIV. század előtt. (katonai, politikai, gazdasági súly a Magyar Királyságon belül) 2. Erdély népei a XIV. század előtt 3. Önálló állam alakul – Fráter György szerepe és tevékenysége 4. Központosítás, a fejedelemség megszervezése: Báthory István 5. Erdély a 15 éves háborúban 6. Erdély népei a XVI-XVII. Században. 7. A rendi függetlenedési törekvésekbe való bekapcsolódás kezdete: Bocskai István 8. Rákóczi Zsigmond és Báthory Gábor – dinasztiaváltás Erdély élén? 9. Erdély fénykora: Bethlen Gábor – okos törekvések, vagy kényszerű kompromisszumok? 10. A protestantizmus Erdélyben – a XVI-XVII. század műveltsége, kultúrája 11. Erdély gazdasági szerkezete 12. I. Rákóczi György 13. II. Rákóczi György – az autonóm politizálás végnapjai? 14. Apafi Mihály és Erdély bukása 15. A Rákóczi-szabadságharc				
A három részre szakadt Magyarország egyik területén, Erdélyben a török birodalom fennhatósága alatt egy államalakulat jön létre. János zsigmond, Magyarország választott királya anyjával, Izabellával és a királyi udvar jelentős részével Erdélybe költözik, és alakulni kezd egy sajátos államiság, amely saját történeti előzményeit részben a kápolnai unióra, az erdélyi három nemzet szövetségére vezeti vissza. A történeti Erdély mellett ehhez az államalakulathoz fog tartozni az úgynevezett Partium és a tiszántúli megyék egy réyze is. Az állam szervezeti alapjait Fráter György, János Zsigmond valamint Báthory István rakják le. Bár részben a királyi Magyarország örököse, szervezetileg és politikáját tekintve egészen más utat jár be, mint a Habsburg-kézen maradt Nyugat-Magyarország. A speyeri egyezménytől, ha Bécs meg is kérdőjelezi ezt, Erdély politikájának irányítója a mindenkori princeps, a fejedelem lesz. Mivel rendisége lénygesen kevésbé fejlett, mint a nyugat-magyarországi, a fejedelemnek gyakran van jelentős szabadsága az ügyek intézésében.				

Ehhez jó háttérrel jelent az intézményrendszer, többek között az egykamarás országgyűlés, amely a fejedelemség fennállásának ideje alatt a leginkább a fejedelmek akaratának a teljesítője lesz. A kis Erdély önálló létezése alatt méreteit meghaladó jelentőséggel bírt a politikai élet sok területén. Így, mint döntően protestáns terület, folytonosan menedéket adott a vallásüldözést szenvedőknek, valamint a harmincéves háború elől ide menekülteknek is. Így az erdélyi kultúra és tudományosság európai színvonalúvá vált. Tehetséges fejedelmei – Bocskai István, Bethlen Gábor, I. Rákóczi György – révén bekapcsolódott a nagy európai háborúkba, ezáltal támogatta a királyi Magyarország nemességét a bécsi abszolutisztikus törekvések elleni rendi küzdelmekben.

Jegy szerzésének feltételei:

Fontosabb kötelező irodalom jegyzéke:

Ágoston Gábor-Oborni Teréz: A 17. század története. 2000.
Erdély rövid története: Főszerk.: Köpeczi Béla, szerk.: Barta Gábor Bp. 1989.
Jancsó Benedek: Erdély története. Kolozsvár, 1981.
Makkai László Erdély története Bp. 1944.
Makkai László – Szász Zoltán szerk.: Erdély története II. 1606-tól 1830-ig, Bp. Akadémiai, 1986: 753-783. ill. 920-971.
Szilágyi Sándor: Erdélyország történelme különös tekintettel művelődésére I-II. Pest 1865-66.
Oborni Teréz: Erdély fejedelmei. Bp. 2002.

Fontosabb ajánlott irodalom jegyzéke:

Barta Gábor: Az erdélyi fejedelemség születése. Budapest, 1979.
Jakab Elek: Kolozsvár története I-III. Buda, 1868-1870.
Jakó Zsigmond: Társadalom, egyház, művelődés. Budapest. 1997.
Szádeczky Lajos: I. Apafi Mihály udvartartása. Bp. 1911
Tarnóc Márton: Erdély művelődése Bethlen Gábor és a két Rákóczi György korában, Bp. 1978
Kővári László: Erdély története I-VI. Pest, 1859-1866.